

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prose. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

26. številka

V Ljubljani, v četrtek, dne 3. marca 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo naročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla naročnina koncem meseca februarja, da jo zopet obnovijo.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto K 14.—

za pol leta „ 7.—

za četrt leta „ 3-50

na mesec „ 1-20

Za Nemčijo:

za pol leta K 7-90

za četrt leta „ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta K 9-50

za četrt leta „ 4-80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj priporočajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in kavarinah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim ga pošljemo na ogled.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Zadrega angleške vlade.

Angleški ministrski predsednik Asquith je bil pred volitvami in ob času volitev zelo radikalen. Po njegovih tedanjih govorih je bilo sodeliti, da bo takoj po končanih volitvah z vso odločnostjo nastopil proti gosposki zbornici. Kakor je znano, se pa volitve niso obnesle po želji

vlade. Liberalna stranka je močno skopnela in ima sama zase komaj en glas več kakor konservativna stranka. S tako večino se seveda ne more vladati in če hoče Asquith kaj opraviti, se mora opirati tudi na Irce in v demokratičnih vprašanjih na delavsko stranko. Za te je najvažnejše, da se izpodrežejo korenine prevzetnosti gosposke zbornice. Tukaj je pa ministrski predsednik naletel na težave pri kralju, ki pravi, da so volitve podale nejasno sliko o mišljenju volilcev, tako da so radikalne reforme za sedaj nemogoče.

V tem položaju se je moralo stališče vlade zelo omajati in govorilo se je celo že o demisiji vlade. Ta vest se je kmalu preklicala in zdi se, da je dobilo radikalno krilo v liberalni stranki zopet večji upliv. Nekoliko pojasnila daje zadnji govor ministrskega predsednika v angleški zbornici poslancev. Tu je Asquith izjavil sledeče:

Do 24. marca naj bi se v zbornici opravljale samo vladne predloge, med njimi finančne zadeve, ker se konča finančno leto z 31. marcem. Do 29. marca bi se zbornica odgodila, potem pa hoče vlada predložiti načrte o razmerju med obema zbornicama. V resolucijah, ki jih pripravlja vlada, se ima izreči, da se imajo lordi izključiti od finančnih zadev; „veto“ (pravica ugovora) gosposke zbornice naj se tako omeji, da se zavaruje prednost volje poslanske zbornice v obdobju enega parlamenta. Pojasnilo se bo, da te izpremembe ustave niso obvezne za končno rešitev tega vprašanja. V bližnji dobi misli na ustanovitev gorenje zbornice na demokratični podlagi. Če se sprejmejo vladne resolucije, se predloži zakonski načrt, ki uveljavi zadevne določbe. Da se prihrani časa in dela, se predlože v poslanski zbornici sprejete resolucije gosposki zbornici, naj jim potem gosposka zbornica pritrdi ali pa ne. Vlada smatra take določbe, ki rešijo

poslansko zbornico pravice vetov lordov ne le za prvi, najvažnejši pogoj zakonodajnega dostojanstva in plodonosnega delovanja poslanske zbornice, ampak tudi za svojo prvo dolžnost. Za izpolnitev te naloge bo vlada porabila vsa sredstva, za njihovo uspešno izvršitev zastavlja svoj obstanek.

Če je ta govor znamenje, da se je liberalni vladi povrnila energija, bodo ustavni boji, ki se morajo kmalu vneti na Angleškem, zanimivi za demokracijo vsega sveta.

Kdor hoče biti socialni demokrat,

mora poznati svoje politične dolžnosti in jih izpolnjevati.

Kdor je socialni demokrat v srcu, pa ne le na jeziku, mora vedeti, da je rešitev ljudstva iz kapitalističnega suženjstva, ki je hujše od nekdanjega grškega in rimskega, le tedaj mogoče, kadar popolnoma zmagajo načela socialne demokracije.

Vedeti pa mora tudi, da zmaga teh načel ne more biti slučaj ali čudež, ampak edinole sad zavednega, smotrna dela vseh delavcev. Tega dela ne more opraviti noben posameznik. „Reševalci naroda“, „izveličarji“ in „čudodelci“ lahko nastopajo med nerazsodnim ljudstvom; lahkovernim ljudem, ki nimajo sami misli v glavi, lahko obljubuje vsak demagog, da jih bo rešil. Zaveden delavec ve, da je to nemogoče, zato tudi v socialni demokraciji ni prostora za čudodelca.

Kdor spoznava to resnico, pa mora sodelovati pri delu proletariata.

Kako more sodelovati?

Pred vsem mora biti organiziran. Ne le strokovno in gospodarsko, ampak tudi politično. Zakaj tudi v politiki je treba složnega dela množice. V svoji organizaciji se mora udeleževati skupnega dela. V prostorih svoje organizacije ne sme biti tujec ali praznični gost, ampak kakor doma mora biti tam.

PODLISTEK.

Savičev pesimizem.

Dalje.

Savič je v začetku samo čutil in čustvoval. Plaval je v morju blaženosti, ves je bil pesnik. Ves svet se mu je dozdeval kakor krasne, raznobarvne sanje s stvarnimi oblikami. In po teh sanjah je plaval. Sanje so mu bili minoli dnevi, sanje sedanjost, sanje bodočnost. Vse krasno, vse polno magične luči, opojne dišave in vse polno bojnih, svetlih barv.

S časom se je iztreznil. Premišljeval je. Svojo srečo je položil pod drobnogled in jo je analiziral. In pod njegovim razkosevalnim nožem je ostala enako krasna in pristna. To je bila sreča brez prigovora.

— Da, take žene mi je treba. Žene vobče mi je bilo treba, sicer bi se bila moja duša posušila. Vsi bogati zakladi mojega srca bi bili izgubljeni. Žejen sem bil ljubezni kakor izsušena zemlja dežja. To je menda v vseh ljudeh tako, a vsi ne čutijo onega strastnega, blaznega hrepenenja. Ali si ga pa nočejo priznati, misleči, da je mehkužno.

Da, da; često je slišal tovariše, ki so se norčevali iz ljubezni, ki so zasmehovali vsak nežnejši občutek — in gotovo so prav tako želeli ljubezni kakor on. Šega jih je gonila v laž in živeli so neresnično, maskirano življenje. Pravzaprav je bilo strahopetno. Ker se drugi delajo

kakor bi imeli kamen mesto srca v prsih, mislijo tovariši, da se morajo tudi kazati blazirane, pa se silijo, a od srca jim ne prihajajo neslani dovtipi o ženskah in o ljubezni. Drug drugemu lažejo v oči, pa tako, da končno sami sebi verjamejo.

Nekoč je to povedal Olgi.

Pazljivo ga je poslušala kakor vselej, kadar ji je kaj pripovedoval. Potem se je zamislila. On pa ji je govoril o ljubezni, da je bilo slišati kakor pesem.

— Ne, je dejala, deloma se vendar motite. Takih pojmov o ljubezni ne more imeti vsakdo. Jaz ne bi znala govoriti o ljubezni tako kakor Vi. Čutim pa vse, kar pravite in vse razumem.

— Čutite in razumete! Veselite se v srcu, da ste tako bogati. Kar čutite, je Vaše. Revež je pa, kdor ima prazen hram in revež je, kdor zatajuje svoj zaklad ali pa ga pomeče v blato...

S časom sta postala bolj intimna. A vse to se je razvijalo nekako čudno. Tudi nekateri Savičevi prijatelji so imeli ljubice, pa so mu včasih pripovedovali o njih. Tu je bilo drugače. Vse se je vršilo hitro. Na primer Kremen. Seznanil se je s pripravnico. Ko sta se dva dni poznala, sta se že tikala, hodila sta skupaj v slaščičarno, v mestni park, na izlete in — Kremen mu je povedal — v petih dneh sta se že poljubovala.

Saviču je bilo to čudno. Rad bi se bil še bolj približal Olgi, a tisti spoštljivi strah, ki ga je navdajal, preden se je bil seznanil z njo, mu je tudi sedaj tičal v prsih. Svobode jima je da-

jala njena mati dovolj. Često sta bila sama v stanovanju in Savič je včasih drhtel po vsem životu. Življenje bi bil dal za poljub. A ni se upal ziniti besedice. Pogostoma sta se zarekla ter si dejala „ti“, toda vselej sta se hitro popravila, kakor bi se bila bala drug drugega, da bi zameril.

Bilo je res nekaj čudnega v tem razmerju. Po eni strani sta bila kakor posebljena modrost, po drugi strani pa sta bila prava otroka.

Končno je Saviča bolelo, da je resnično trpel.

— Da bi se vsaj tikala!

Toda reči se ji ni upal tega.

— Pisal ji bom. Pismeno se to lažje opravi.

Pripravil se je, da bi ji pisal. Prav dobro je vedel, kako in kaj hoče. A ko je sedel pri mizi, je pozabil vse. Ni vedel, kako naj začne, kako naj jo nagovori, kako naj ji pove svojo željo. Grizel je držalo, mislil in premišljeval, domisliti pa se ni mogel. Petkrat je že začel pisati, a vselej je raztrgal pismo. Jezil se je sam nad seboj, a tudi to mu ni nič pomagalo. Končno je vendar dodelal pismo. Učeno razpravo o elementih proge Bielovega kometa bi bil lažje spisal.

Potem je odnesel pismo na pošto. Preden ga je oddal, se je obotavljal še pol ure.

— Kdo ve, kaj poreče? Morda ji pa ne bo prav?

Naposled je pismo oddal. Ko je bil že v poštnem nabiralniku, mu je bilo pa žal in če bi je bil mogel dobiti, bi bil šel takoj ponje.

Dalje prih.

Nikekor se pa ne sme zadovoljiti s tam, da je sam organiziran. Kaj to pomaga, dokler je za enega organiziranega dvajset neorganiziranih! Kdor je spoznal potrebo organizacije, mora dati spoznanje tudi drugim. Poučevati mora, agitirati mora. Njegova korist zahteva, da privaja vedno novih članov v svojo organizacijo.

Drugo, česar je treba za boj, je orožje. Najvažnejše orožje je časopis. In tu moramo vnovič in vnovič vpraševati naše sodruge: Kaj so storili, da dobe ostro in močno orožje. Če bi vsak sodrug izprašal svojo vest, bi se jih mnogo našlo, ki ne bi obstali. «Koliko naročnikov sem že pridobil «Rdečemu Praperu» — bi moralo biti vsakdanje vprašanje vsakega resničnega socialnega demokrata.

Otvoril se je zopet državni zbor. Razvil se bo boj med strankami, ki v resnici ni nič drugega, kakor boj med razredi. In kako bodo naši delavci poučeni o tem važnem boju? Liberalci in klerikalci bodo objavljali dolge klobase o praznih, frazastih govorih svojih veljakov, ki nimajo drugega namena, kakor da odvedejo ljudstvo od spoznanja pravih vzrokov bede. Vse se bo cedito narodnostva in krščanstva, le da bi ljudstvo ob hejslovanstvu in ob verskih deklamacijah pozabilo, da je lačno. Delo socialnih demokratov pa bodo po stari navadi utajevali, ali pa bodo zavijali in trosili neresnice po svetu.

Edini, ki bo povedal kolikor mogoče resnice, bo delavski časopis. Ali ne bi bila velikanska korist za delavstvo in njegovo gibanje, če bi jih bilo petkrat toliko, ki bi čitali resnice in če bi list lahko postal tako močan, da bi mogel sporočati delavskemu ljudstvu mnogo več?

«Koliko naročnikov sem pridobil «Rdečemu Praperu» — to bi moralo biti vprašanje vesti vsakemu socialnemu demokratu. In kdor na to ne more dati zadovoljnega odgovora, si mora reči: Nisem dober socialni demokrat! Zadnji čas je, da se poboljšam.

Deželna organizacija jugoslov. soc.-dem. stranke v Trstu

skliče

v četrtek, dne 3. t. m. ob pol 9. uri zvečer

v Delavski dom

ulica Boschetto 5. II. nad.

javen ljudski shod

z dnevnim redom:

Podraženje stannar in delavstvo.

Delavci! Nikakor ne smemo trpeti, da bi nas hišni posestniki izkoriščali; dopustiti ne smemo, da bi mi plačevali za svoja borna stanovanja tretjino svojega zaslužka. Dolgo je že, odkar je naša stranka začela pritiskati na občino, da prepreči vedno naraščajočo stanovanjsko draginjo. Občina tega ni storila. To pa, kar so nam naložili tržaški hišni posestniki v zadnjem trenutku, to je nedopusten atentat in delavstvo ga mora odbiti! Tako izkoriščanje meramo na vsak način preprečiti. Proti takemu izkoriščanju se mora dvigniti mogočno glas delavstva, ki ne sme odnehati od začete akcije, dokler ne zmaga. Zato, udeležite se tega nad vse važnega shoda v največjem številu!

Politični odbor.

Politični odsevi.

* **Pododsek za socialno zavarovanje** je v pondeljek končal razpravo o obsegu zavarovanja za nezgode. Največ debate je bilo radi vprašanja, koliko naj bi bili poljedelski obrati podvrženi zavarovanju. Dočim so nekateri poslanci zahtevali, da se morajo zavarovati delavci vseh poljedelskih obratov, je večina pododseka nasprotovala tej zahtevi. Vendar se je načrt vlade toliko razširil, da naj velja dolžnost zavarovanja za vse delavce takih obratov, ki posejajo tudi gozde. Zavarovati se ima tudi vse lovsko osebje ter vsi, ki strežejo pri poljedelskih strojih. — Brez izjeme se imajo zavarovati delavci vseh obratov, v katerih se rabi motorična sila (para, elektrika, veter, voda); izvzeto je pri takih obratih samo pisarniško osebje. Ta sklep se je storil na predlog socialno-demokratskega poslanca Elderscha.

* **Trgovinska pogodba s Rumunijo** je zopet za nekaj časa splavala po vodi. Na zadnji skupni ministerski konferenci so ogrski ministri navedli »razloge«, zakaj ne morejo privoliti, da bi se pogodba kjo uveljavila. Izjavili so, da so pripravljeno predložiti jo novemu parlamentu takoj, ko se snide in delovati na to, da bo sprejeta. Bienert ima sedaj ugoden izgovor; kriva je ogrska vlada. Ampak ta izgovor more prepričati otroke;

če ne bi bil Bienert lani po leti poslal avstrijskega državnega zbora brez potrebe na prezgodnje počitnice, pa bi bil že lani lahko poskrbel, da bi bil tudi ogrski parlament sprejel podobilni zakon, kakor ga je v decembru sprejel avstrijski parlament. Tedaj bi bila trgovinska pogodba lahko že uveljavljena.

* **Grof Khuen Hedervary** se pripravlja za nove volitve in najvažnejši korak za to je že storil. Imenoval je dosedanega sodnika upravnega sodišča Jesenskega za državnega tajnika v ministrskem predsedništvu. Ta mož ima s plemenitim Khuenom »voditi« nove volitve na Ogrskem. Jesenski je začel svojo kariero kot državni pravdnik v Kološvaru. »Odlikoval« se je z neusmiljenim preganjanjem nemadžarov, kar najbrže opravičuje njegovo »čisto« madžarsko ime. S tem se je prikupil šovinistu Banffyju, ki je zanj ustanovil poseben »odsek za narodnosti«. Na tem mestu je vodil volitve za Banffyja ter mu je s pomočjo žandarjev in vojaštva ustvaril veliko večino. Khuen Hedervary sam ni šušmar v volilnih rečeh; to je dokazal že na Hrvatskem. Če dobi sedaj še tako imenitnega pomagača, je že verjetno, da bo njegova nova stranka »sijajno« zmagala.

* **V italijanski zbornici** je poslanec Molina interpeliral vlado, kako misli varovati italijanske delavce, ki hodijo delat na Francosko, pred davkom, ki ga hoče francoska vlada nalagati tujim delavcem.

* **Franconka komisija**, ki je imela preiskovati škandale v toulonskem arsenalu, je prišla na sled pravi agenturi za podkupovanje. Vodja te agenture je bil neki toulonski komisar, ki je posredoval med liferanti in nepoštenimi mornariškimi uradniki. Pri njem so našli cel kup pisem, ki dokazujejo krivico osumljenih.

* **Boji na bolgarsko turški meji**, o katerih smo že poročali, so se ponovili. Po turških uradnih vesteh je padlo na turški strani še šest moč, devet pa je ranjenih. Streljanje, ki je trajalo cel dan, se je šele ustavilo, ko je prišel bolgarski major na bojišče. Mešana komisija preiskuje sedaj dogodke.

* **Na Francoskem** je civilno sodišče v Reimsu obsodilo kardinala Lucona, da mora plačati učiteljski zvezi 500 frankov odškodnine, ker je podpisal pismo francoskih škofov, s katerim se je katoličanom prepovedala raba nekaterih knjig v javnih šolah.

* **Is mladoturške stranke** je izstopilo več poslancev. Med njimi je tudi Riza Tevfik, ki je vodil Turke po Avstriji. V listu «Sabah» je podal izjavo, da je bil pač član mladoturškega odbora, da pa nikdar ni odobral idej in dejanj parlamentarne mladoturške stranke, v kateri se združujejo radikalni elementi s klerikalnimi. Izdelal je z nekaterimi poslanci liberalen program, kateremu hoče ostati zvest.

* **Angleška zbornica** je odklonila vpeljavo varstvenih carin z 228 proti 154 glasovom, potem se je soglasno sprejela adresa na kralja.

* **Angleški ministrski svet** je imel v petek dve seji in poroča se, da se je položaj za vlado nemadoma poslabšal, ne da bi bilo znano, zaradi česa in v katerem oziru.

* **Franconka zbornica** je sprejela določbo, da se imajo dohodki od zvišanega davka na davčine porabiti za delavske pokojnine.

* **Kitajska vlada** je odstavila budistovskega Dalaj Lamo, o katerem smo poročali da je dne 12. februarja pobegnil iz Lhase.

* **Radi Dalaj Lamo** je angleška vlada vprašala Kitajsko, zaradi kakšnih razlogov, da ga je odstavila.

* **V Peterburgu** je bil na čast bolgarskemu kralju slovesen obed, na katerem je car Nikolaj pozdravil neodvisnost Bolgarske in izrekal upanje, da se bodo vezi med Rusijo in Bolgarsko še bolj utrdile. Kralj Ferdinand je odgovarjal v enakem zmislu.

* **Turško časopisje** je zelo nezadovoljno z govorom ruskega carja na obedu, ki je bil v Peterburgu na čast bolgarskemu kralju.

Shodi.

Pulj. V nedeljo, 20. t. m. ob 3. popoldne priredi krajna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Pulju

javen ljudski shod

v Delavskem Domu (Clivo Castello šte. 1.) z dnevnim redom: **Narodno vprašanje in socialna demokracija.** Govoril bo sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice. Večna podtikanja nasprotnikov, ki bi ljudstvu radi prikazali socialno-demokracijo kot izmeček človeštva, priporočajo, da se pove ljudstvu pogostejša resnica o stališču socialne demokracije napram narodnem vprašanju, ki se sploh ne da rešiti brez socialne demokracije. Sodrugi dr. Tuma, ki se je radovoljno odzval vabilu puljskih delavcev, bo zato iskreno pozdravljen in slovensko ter hrvatsko ljudstvo bo v množicah prihitelo na shod, kjer bo iz poklicanih ust slišalo resnico. Od vseh sodrugov smemo pričakovati, da bodo pridno agitirali in skrbeli, da bo vsak delavski tovariš izvedel za ta shod, ki bo vsem poslušalcem podal velik užitek in dragocen pouk.

Sv. Ivan pri Trstu. Krajna organizacija jugoslov. slov.-dem. stranke sklicuje za nedeljo, dne 6. t. m. javen ljudski shod z dnevnim redom: **Delovanje tržaškega deželnega zbora in mestnega sveta ter podraženje stannarin.** Shod se vrši ob 10^{1/2} popoldne v prostorih Delavskega izobraževalnega društva na Brandežiji. Delavce in sodruge vabimo, da se udeležijo tega shoda v velikem številu.

Pri Sv. M. Magdaleni zgornji pri Trstu sklicuje tržaška krajna organizacija jugoslov. soc.-dem. stranke javen ljudski shod v nedeljo, dne 6. t. m., ob 4. pop. v prostorih gostilne »Alla Vittoria«. Dnevni red: **Poročilo o delovanju tržaškega mestnega sveta in deželnega zbora.** Vsi, ki se zanimajo za delovanje teh zborov, naj se udeležijo tega shoda. Treba je, da ljudstvo izve, kdo v mestnem svetu in deželnem zboru dela in kdo ne in kdo dela v zmislu ljudskih interesov. Nihče naj ne manjka!

V Rojani pri Tratu bo v soboto, dne 5. t. m. ob 8. zvečer v prostorih gostilne »International«, ul. Boccaccio 25, zaupni shod, ki ga skliče ondota krajna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Vsi, ki so dobili vabila, naj se shoda udeležijo. Oni pa, ki vabil slučajno niso dobili, naj se do sobote oglasijo pri odboru krajne organizacije v gostilni »International«, kjer je sodrugom na razpolago odbornik vsak večer od 8. do 9. Na dnevnem redu je: Organizacija in agitacija. Nihče naj ne manjka!

Zagorje ob Savi. V nedeljo, ob 5. popoldne je bil na Toplicah javen rudarski shod, ki je bil jako dobro obiskan, dasi je bilo ta dan že dvoje drugih zborovanj. Na dnevnem redu je bil odgovor trboveljske premogokopne družbe, vsled česar je veliko zanimanje rudarjev dovolj razumljivo. Odgovor smo že priobčili v »Rdečem Praperu« in zato nam ga tukaj ni treba ponavljati. Sodrugi Repovš ga je prečital, sodrug Etbin Kristan mu je pa podal izborno kritiko. Narodnjakarji, katerim prede v Zagorju oddneden dne hujša, so postali predrzni in bi po sili radi rešili, kar še ni popolnoma izgubljeno. Ampak predrznost ni pogun. Upajo se pač v »Slovenski Narod« pošiljati najinfamnejše obrekovanje, kakršnega je zmogla le povsem propadla duša, upajo se kakršnega revčka poslati, da bi motil zborovanje, sami priti na shod in tam zastopati svoje hudobne čenče, si pa ne upajo. Na nedeljski shod so poslali nekega Habeta, ki niti ni rudar, pa ki tudi ne zna logično izreči enega stavka. Ampak meslane medklice zna delati in z nezmislom dražiti ljudi. Tako je izkušal motiti ta shod. Pa je zmotil sebe. Moral je namreč pobrati sila in kopita hitreje, nego mu je bilo ljubo. Škoda, da niso dobili tisti, ki so ga poslali, kar je dobil on. — Na shodu se je naznamilo, da odbor zadruga ni vzel odgovora družbe na znanje, ampak je odpisal trboveljski družbi, da ne more delavstvu sporočiti takega odgovora, prvič ne, ker odklanja družba vse zahteve, drugič pa tudi zato, ker je odgovor žaljiv za delavce. Pozval je družbo, naj vzame zahteve se enkrat v pretres in naj pošlje drug odgovor v osmih dneh ter določi svoje zastopnike, ki se imajo pogajati z delavskimi zapniki. To poročilo je shod vzel z odobravanjem na znanje. Če je družba pametna, bo sedaj pač zapustila svoje prevzetno stališče.

Društvene vesti.

§ **Delavska zveza «Vzajemnost»** priredi v nedeljo, ob 5. popoldne na Glincah v gostilni Balija družinski večer z gledališko predstavo. Gojenci dramatične šole bodo igrali enodejanko »Kdo je blazen« in »Uspeh« in nastopili z raznimi deklamacijami. Vstopnice se dobivajo v društvenem lokalu Selenburgova ulica 6 in v nedeljo pri blagajni.

§ **Delavsko izobraževalno društvo v Gorici** priredi v soboto, dne 5. t. m., ob 8. zvečer v društveni dvorani (Via Tre Re 16) predavanje. Govoril bo sodrug dr. Dermota o 60-letnici profesorja dr. Masaryka. Z ozirom na predmet je upravičeno pričakovati jako zanimivo predavanje. Vsi člani in prijatelji društva se torej vabijo na obilno udeležbo. Vstopnina prosta.

V petek in v soboto je predaval sodrug Etbin Kristan, prvi večer o Zupančičevih poezijah, drugi večer o kmečkih uporih. Poročilo objavimo.

§ **Delavsko izobraževalno društvo v Pulju** priredi v soboto, dne 19. marca ob 3. popoldne v novi dvorani Delavskega doma (Clivo Castello šte. 1) javno predavanje o predmetu »Socialna demokracija in njeno gospodarsko stališče«. Govoril bo sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice. S tem, da smo objavili predmet predavanja in ime predavatelja, menimo, da smo že dovolj povedali, zakaj smo in drugo bo zadostovalo puljskim slovanskim delavcem, da pridejo v čim večjem številu na predavanje. Gospodarsko stališče socialne demokracije bo pač dandanes moral poznati vsak izobraženec, a vendar jih je malo, ki imajo o njem jasne pojme. Zato je predavanje o tem predmetu tembolj pozdraviti, ker je sodrug dr. Tuma po svojem temeljitem poznavanju snovi kaj poklican, da govori o tem predmetu. Prepričani smo torej, da prihite puljski Slovani trumoma na to velezanimivo predavanje.

Domače vesti.

— Klerikalna ljubezen do bližnjega je na papirju in na prižnici kaj lepa reč. Škoda je le, da je vse preveč podobno kafri; kadar bi je bilo treba v praktičnem življenju, se kar naenkrat izkadi. Tako je bilo n. pr. na zadnji seji državno-zborskega pododseka za socialno zavarovanje. Češki agrarac Zahradnik je predlagal, naj se vpelje zavarovanje za nezgode tudi za vse poljedelske obrate. Agrarni gospod je moral to storiti, ker imajo na zapadnem Češkem nadomestno državno-zborsko volitev, pri kateri odločujejo mali kmetje, k očarji in poljedelski delavci. Mandat je za agrarce precej v nevarnosti in zato je moral gospod Zahradnik pokazati nekoliko agrarne ljubezni «malim ljudem». Na to pa je vstal češki klerikalec pater Šramek. Mož je nekoliko podoben našemu drju. Krek u, vsaj trudi se, da bi mu bil podoben in zelo ga veseli, če ga kdo imenuje socialnega političarja. Pa je pobožni gospod odprl svoja usta in zagrmel proti splošnemu zavarovanju, češ, da je kmečki stan preveč obremenjen. Zahradnik mu je sicer takoj prečital zadnji volilni oklic, v katerem je častitljivi gospod Šramek sam zahteval zavarovanje vseh poljedelskih delavcev, a Šramek si je menda mislil, da je potreboval tak program takrat, ko je iskal mandat, ne pa sedaj, ko ga ima. Socialni demokrat Eldersch je bil na to tako hudoben, da je citiral besede iz svetega pisma: «Po njihovih dejanjih, ne po besedah jih boste spoznali.»

— Celjski «Narodni Dnevnik» daje socialnim demokratom «dobre» nauke zaradi predavanja, ki ga je imel sodrug E. Kristan v nedeljo v Celju. Narodno glasilo meni, da predavanje ni moglo imeti uspeha, ker ni bilo slovensko in misli, da lahko podpira svoje uvaževanje z nekaterimi opazkami, ki jih je napravil predavatelj. «Narodni Dnevnik» se moti. Da je celjsko prebivalstvo narodno mešano, da je tako tudi z endotnim delavstvom, je fakt, ki se ne da utajiti. Lamentacije tu nič ne pomagajo. Gotovo bi bilo tudi socialno-demokratsko delo lažje, če bi se vse dalo opraviti z enim jezikom; ker se pa ne da, se je treba ravnati po razmerah. In da se temu kolikor mogoče ugodi, se v Celju že nekaj časa izmenjujejo shodi in predavanja, pa se prirejajo enkrat v slovenskem, enkrat v nemškem jeziku. Kakor je E. Kristan v Celju že dostikrat govoril slovensko, tako je obljubil, da bo enkrat predaval tudi o slovenskem pesništvu. Radovedni smo, če bodo narodnjaki, ki tako radi kritizirajo, takrat tudi dejansko pokazali, da se kaj zanimajo za slovensko kulturo. V nedeljo pa je bilo pač nemško predavanje na vrsti. Zdi se nam, da je navsezadnje bolje, če govori tudi Nemcem v mešanem kraju slovenski socialni demokrat, kakor pa nemški šovinist. Kar pa zadeva milje, bi pa pri «Narodnem Dnevniku» tudi lahko vedeli, da je za socialne demokrate, ki so celjski kliki najhujši trn v peti, včas naravnost problem, kje sploh dobiti lokal za shod ali predavanje. In da je imela socialna demokracija v Celju doslej prav malo prilike za znanstvena in umetniška predavanja, s katerimi se tam takorekoč šele začena, ni največja svetovna tajnost. Zato se tudi ni čuditi, da v mestu, kjer prednjači meščanstvo delavstvu z alkoholizmom pri prvih predavanjih ni toliko zanimanja in razumevanja kakor n. pr. na Dunaju, kjer so izobraževalna, gledališka in podobna društva, ali pa v Trstu, kjer je «Ljudski oder» dvignil duševni nivo delavstva tako, da se lahko ponosno meri z meščanstvom. To je pa nam le dokaz, da ima socialna demokracija v Celju posebno težke naloge in da bo treba prav posebno mnogo dela med ondrotnim delavstvom, bodisi slovenskim, ali nemškim. In prav zato, ker moremo, da bi kdaj dobili nemški šovinisti vpliv na ondrotne nemške delavce, bomo skrbeli za pouk proletariata ene in druge narodnosti. Mi smo prepričani, da bo tako prav, drugi naj pa sodijo, kakor hočejo.

— «Primorski List» je v svoji čudoviti neumnosti vrgel svoji klerikalni stranki poleno pod nože, s katerim bo dolgo imela opraviti, preden se ga reši. Da niso bili klerikalci nikdar prijatelji šole, je tako je stara reč kakor klerikalna stranka. Ampak navadno so bili vsaj previdni in so si nadevali šolstvu prijazno krinko, če pa že ni šlo drugače, so vsaj molčali. Naenkrat pa primorski «Primorski List» in izblebeče, kar je klerikalcem radi šolstva na dnu srca. Z vsemi slastmi namreč opisuje, kako «lepo» da je bilo, ko se otroci niso imeli učiti nič drugega kakor krščanski nauk, pa citati in pisati. Sedaj se pa otrokom baje ubijajo možgani z raznimi predmeti. Kako lepo je bilo nekdanj, ko je bila ena šola za šest do sedem občin, pa blizu cerkve, da so otroci hodili vsak dan k maši. Danes pa hoče vsaka najmanjša občina imeti svojo šolo in kmetje so se ponosni na svoje lepe šolske stavbe. «Pa ta ubogi kmet ne ve, da mora sam vse to plačati in da zaradi šole naraščajo davki»... Tako nosi «Primorski List» svoje tajne črne želje na trg, citatelji naj pa sodijo.

— Kam vas je zanemla noga, gospod poslanec, sodni svetnik in novopečeni klerikalec dr. Stepančič? Kam vraga so vam usle misli, ko ste zaremali na občni zbor «Lege nazionale»? In kaj zlomaka je napotilo «Gorico», da vas tako neumno pere? Saj za nas to ni afera, o kateri bi

bilo ugibati kakor o koncu sveta; ampak vašemu glasilu se že menda zdi, da ni mačji kašelj, če zaide Slovenec, narodnjak in voditelj, na občni zbor društva, ki je baje ustanovljeno zato, da kraje slovenske otroke. Kajti, če bi ne mislilo tega, se ne bi trudilo v potu svojega obraza, da bi vas rešilo strašne obtožbe. Toda kaj se vam zdi? Kako vam more vaš klerikalni list podtikati tako neumnost, kakršno vam pripisuje v svoji sobotni številki. Saj menda niste sami pisali tistega članka. A veste, kaj pravi katoliški žurnalista? — To le pravi: Dr. Stepančič je bral na plakatu, da imajo socialni demokratje shod in ker mu dopadejo taki shodi (hvala za poklon!), se je namenil, da gre tja. Ko je prišel do mestne palače, je videl tam policijo, pa je mislil, da je to dokaz za shod in šel noter... No, notri so ga sprejeli — njegovi politični zavezniki, italijanski nacionalisti z ljubeznivim klicem «fuori sciavo!» To je bilo tragikomično, tako tragikomično kakor izgovor v «Gorici». Dr. Stepančič in uredništvo bi lahko vedelo, da niso imeli socialisti svojih shodov še nikdar v mestni palači; a plakati so tudi jasno povedali, da bo socialistični shod ob otvoritvi novih prostorov in take protekcije se ne uživajo gorški socialisti pri magistratovski gospodi, da bi jim dajala društvene prostore v mestni palači. «Gorica» je torej svojega poslanca s tem narodnim pranjem do kosti blamirala, gospod Stepančič naj pa premisljuje, kako se ji bo zahvalil za to.

— Dva krepka dečka se sprejme v učenje kolarske obrti. Obenem se sprejme en kolarski pomočnik. Poizve se v strokovnem tajnistvu, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.

— Ponesrečen dijak. V soboto popoldne so našli v Gorici tretješolca Marija Pontoni, sina bivšega trgovca, nezavestnega v njegovi sobi, poleg njega pa revolver. Prepričali so se kmalu, da je bil fant nevarno ranjen. Prepeljali so ga v bolnišnico, pa bolniška pomoč ni nič izdala. Bil je že v sredo mrtev. Fant se je najbrže igral z revolverjem in je pri tem ponesrečil.

— Prepovedano d' Annunzijevo predavanje. Italijanski pesnik Gabriele d' Annunzio je imel minole dneve po raznih mestih v Italiji predavanja o zrakovpluvstvu, pri katerih se se godile iridistične demonstracije. Nameraval je predavati tudi v Trstu, a je namestništvo prepovedalo tam nameravano predavanje, češ, da se je brezdvomno bati enakih demonstracij. — Vsaj v prepovedih je nekoliko «enakopravnosti» v Avstriji.

— Samomor vojaka. V četrtek ponoči se je v Gorici ustrelil in je ostal mrtev pionir Ivan Rziha, doma iz Raduča v Bukovini. Vzrok samomora je «neznan».

— «Vedeževalka» v Trstu. Pred nekaj dnevi se je naselila v Trstu neka gospa Andre, ki je obljubljala, da bo vsakomur prerokovala za sedajnost in bodočnost. Vsak klient, ki je hotel čuti proročanstvo, ji je moral prinesiti kako dragocenost, da bi iz nje izvedela vse tajnosti. Dragocenosti je obljubila vrniti čez nekaj dni. Tako so ji nanosili skupaj dragocenosti v vrednosti 200.000 krov, s katerimi je čarovnica minul petek — izpuhtela iz Trsta.

Zadnje vesti.

Državni zbor.

Dunaj, 2. marca. Včeraj se je pričelo prvo čitanje proračuna. Prvi je govoril socialno-demokratski poslanec

Beer:

Gospodarstvo v Avstriji je tako potlačeno, kakor že dolgo ni bilo. Brezposelnost se je razširila, da je strah. Na tisoče delavcev je v neznošenem položaju. Tu je državna uprava sokriva. V industriji za stavbo železniških vozov in lokomotiv je silna brezposelnost. A da bi bilo prav v železniški službi treba investicij, je dokazala nesreča pri Uberskem. Močno se je brezposelnost razširila tudi v železni industriji. Tukaj bi se na vsak način moral vpeljati osemurni delavnik namesto dvanajsturnega. Kestrane k je trdil, da je za produkcijo enega metriškega centa železa treba 6 K 59 vin.; od tega odpade na uradniške in delavske plače 34 vinarjev, torej komaj 5-15 odstotkov. Tem razmeram mora zakonodajstvo napraviti konec. Vladne stranke se brezobzirno poteptale vse predloge, ki so imeli olajšati neznošno druginjo. Cene živil so za delavstvo že nedosežne. Tudi hišni gospodarji tlačijo najemnine navzgor. Celo mineralna voda se je podražila. Vlada se ni dovolj trudila, da bi dosegla pametne trgovinske pogodbe z balkanskimi državami. Industrialci vedno tožijo radi delavskega terorizma. Najhujši terorizem pa uganjajo podjetniki s «črnimi listi». Socialna demokracija ne more imeti zaupanja do te vlade in bo glasovala proti proračunu.

Potem je govoril nemški nacionalc dr. Sylvestor, za njim pa češki socialni demokrat

Cerny,

ki zahteva socialne reforme. Praska družba za industrijo železa je lani pri izvajanju delavskih varstvenih zakonov «prihranila» pol milijona. To se

je zgodilo tako, da je vse delavce, ki so bili v bolniških blagajnah in pri zavarovalnici za nezgode, nagnala na njihovo škodo v bratovske skladišče.

Nadalje so govorili Baxa (češki radikalec), pater Sachinger (češki klerikalec) in Berger (nemški nacionalc).

Potem se je razpravljalo o Grafenauerjevem vnujmem predlogu radi zapostavljanja slovensčine na celovškem kolodvoru. Železniški minister Wrba je dejal, da preiskava tistih dogodkov se ni zaključena.

Dunaj, 2. marca. Danes se je nadaljevala proračunska debata. Govoril je ministrski predsednik baron Bienert, ki je napovedoval reforme državne uprave. V ta namen naj se ustanovi posebna komisija. Dr. Kramar je obsirno govoril o svojem potovanju v Peterburg.

Hrvatski sabor. Zagreb, 2. marca. Nova vlada namerava sklicati sabor na 18. marca.

Luegerjeva bolezen. Dunaj, 2. marca. Zjutraj je bilo Luegerju še precej dobro, pozneje se mu je poslabšalo. Ker je že drugi dan brez hrane, je silno opešal. Nastopili so simptomi, po katerih se sodi, da se bliža smrt.

Sodruginja Balabanova obsojena. Dunaj, 2. marca. Znana ruska sodruginja dr. Angela Balabanov, ki je bila lani pred tržaskim sodiščem obtožena radi «zaljenja božanstva», a oproščena, je bila sedaj vsled ničnostne pritožbe državnega pravdnštva obsojena na tri mesece ječe in na izgon iz Avstrije.

Goriške dopolnilne volitve. Gorica, 2. marca. Dop. dež. volitev kmečkih občin v sezanskem pol. okr. je razpisana na dan 10. aprila t. l. Ožja, ako postane potrebna, bo 14. aprila — Dopolnilna dež. volitev v slov. mestih in trgih je razpisana za dan 17., eventualna ožja volitev pa 21. aprila.

Strokovni pregled.

Rudarji, preudarite!

Zadnji čas je zopet opazovati, da se rudniški podjetniki navsomoč trudijo, da bi rudarjem skrajšali zaslužek. Seveda ne razglašajo oficijelno tega čednega namena; toda kadar se delo oddaja na akord, se nastavlja tako, da se zniža zaslužek vsaj za nekoliko vinarjev, če že drugače ni mogoče. To je dospelo že tako daleč, da ne more rudar ob sedanjih draginji tudi z najprijudnejšim delom zaslužiti toliko, kolikor bi potreboval za življenje, zlasti če ima družino.

Naravno je, da je draginja in nezadosten zaslužek, to dvojno zlo, povzročilo mnogo razburjenja med rudarji. V nekaterih okrajih, tako n. pr. pri trboveljski premogokopni družbi, so delavci nastopili z zahtevami, katerim se pa podjetniki doslej še upirajo, češ, da je kupčija slaba. O draginji gospodje molče. Za to, da delavci ob nezadostni hrani slabe in da prihaja celo njihov obstanek v nevarnost, nimajo gospodje zmisla. Vendar je to dokazana stvar, ki se izraža najbolj v naraščajočem številu bolnikov. Tako je n. pr. v celovškem rudniškem okraju prihajalo leta 1900. na sto članov bolniške blagajne 856 bolezenskih slučajev, leta 1904 853, leta 1905 pa 1011; v dunajskem rudniškem okraju je bilo leta 1903 77-2 odstotkov, leta 1904 85-8, leta 1905 pa 92-8 odstotkov. Ta dejstva prezira ošabno podjetništvo, kakor da jih ni. S svojimi sistemom nadaljuje brezbrizno in si najbrže misli: Če pogine en rudar, se pa dobi drug. In tako ni konca ne kraja moritvi delavcev.

Tako pa ne bi moglo biti, če bi bile razmere med rudarji samimi nekoliko drugačne, če namreč ne bi bil velik del rudarjev še popolnoma nepripravljen za boj, ker ni v organizaciji, ampak brezbrizno gleda, kako se drugi tovarši trudijo, da bi preprečili še večje padanje zaslužka.

Bilo je pa doslej tudi mnogo rudarjev, ki so mislili, da pridejo na najboljši način do višjega zaslužka in boljšega življenja, če odidejo v Nemčijo. Pa tudi oni so se kruto prevarili, zakaj tudi tam so se plače zelo znižale, deloma celo za 16, 17 in 18 odstotkov. Tako se je zgodilo, da se je cela vrsta teh tovaršev zopet vrnila v razne avstrijske okraje. Tudi to je neugodno vplivalo na razmere v dotičnih okrajih; če zahteva delavec v takem kraju boljše plačo, dobi odgovor: «Kaj pa hočete? Ta in ta je vesel, če dobi pri nas toliko mezde. Saj je bil na Nemškem, pa je spoznal, da je pri nas le še bolje.»

Delavci, ki sami lahko opazujejo ta dejstva, bi morali vendar spoznati, da se ne more zboljšati položaj delavcev z izseljevanjem. Pa vendar se sliši tuintam že napovedovanje rudarjev, da pojdejo spomladi v Nemčijo. To so pač taki delavci, ki nič ne vedo, kakšen je položaj na Nemškem in kako se tam godi delavcem. A tam so se v zadnjih časih razmere še poslabšale, zakaj lastniki premogokopov so uredili prisilno posredovanje dela; to pa je institucija, ki delavce popolnoma izroča podjetnikom. O prostem potovanju delavcev ni več govora. Dela dobi rudar le tam, kjer mu ga nakaže podjetniška zveza. S tem sistemom se mezde še posebno znižavajo.

Proti temu strašnemu terorizmu se pripravljajo bratske organizacije v Nemčiji na boj, da odpravijo prisilno nakazovanje dela. Pripravljajo se

na stavko in so že razpisale poseben davek po 50 fenigov na mesec, da dobe potrebni bojni sklad. Za podperjo stavkujočih bo poskrbljeno. Ampak važno je tudi, da ne hodijo rudarji zdaj v Nemčijo, ker bi s tem le škodovali ondošnim tovaršem. Tudi lastniki premogokopov se pripravljajo na boj in razposiljajo na vse strani svoje agente, da bi jim najeli rudarjev, ker hočejo imeti dovolj stavkokazov, če izbruhne boj. V nekaterih krajih so že najeli delavcev z vzhodnega in zapadnega Pruskega. Tistimi, ki stanujejo v podjetniških hišah, so dali nalog, naj sprejmejo nove delavce v stanovanje in na hrano. Kdor stanuje v podjetniški hiši, mora torej že sedaj imeti stavkokaze pod streho.

To je očiten dokaz, da ravnajo podjetniki na Nemškem z delavci kakor s sužnji. Kri mora človeku zavreti ob misli na to sramoto.

Iz tega pa naši delavci tudi lahko razvidijo, da nimajo sedaj ničesar iskati v Nemčiji. Danes ne more iti rudar na Nemško drugače, kakor če hoče postati stavkokaz. Spoznati morajo naši delavci torej, da si je treba doma ustvariti boljši položaj. In to bi se lahko doseglo, če bi se naši delavci vsi do zadnjega postavili v organizacijo, kjer je njihovo pravo mesto. Kdor stoji danes še ob strani, škoduje sebi in svojim tovaršem, pa pomaga podjetnikom. Povejmo kar resnico: Kdor ni v organizaciji, ne more biti prijatelj delavcev. Zato je pa dolžnost vsakega delavca, da se pridruži svoji organizaciji in če stori vsak svojo dolžnost, ne more izostati uspeh.

Seja strokovne komisije se vrši v petek, dne 4. marca, točno ob 8. uri zvečer v strokovnem tajnistvu. Člani so naproseni, da se polnoštevilno udeležijo.
I. Tokan, tajnik.

Skupina lesnih delavcev v Ljubljani je imela v nedeljo, dne 13. februarja m. l. ob jako dobri udeležbi članstva svoj redni celoletni občni zbor, v salonu gostilne „pri Levu“ na Marije Terezije cesti. — Predsednik, sodrug Pajntar, je otvoril zborovanje ob 10. dopoldne in je naznanil sledeči dnevni red: 1. Prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. Poročila funkcionarjev; 3. Volitev predsednika, predsednikovega namestnika, 10 članov odbora in 5 namestnikov, dalje 5 članov nadzorstva in 2 namestnikov; 4. Posvetovanje o delovnih pogojih z ozirom na obstoječo delovno pogodbo; 5. Raznoterosti. — Zapisnik, ki ga je prečital zapisnikar, sodrug Babšek, se je brez ugovora vzel na znanje. Na to je poročal predsednik o delovanju društva vobče, kar se je vzel na znanje. — Poročilo knjižničarja sodruga Kramarja je pokazalo, da se širi med lesnimi delavci čimdalje zanimanje za čtivo, kar je gotovo vesel pojav. V svojem izvajanju je izrazil sodrug Kramar željo, naj bi občni zbor dovolil večjo svoto za popravo starih in nabavo novih knjig. Ustreza tej želji se je sklenilo v to svrhu za enkrat izdati 50 K. Blagajniško poročilo je podal za blagajnika, sodruga Golarja, računovodja sodrug Zore. Povstavke tega poročila so sledeče: Od 1. januarja 1909 do 31. decembra 1909 je imela skupina rednih dohodkov K 6634.46 V tem času je imela izdatkov K 4393.44 Izdatki so razvrščeni naslednje:

Brezposelna podpora	K 461.68
Potovalna	256.21
Izredna	191.30
Pravovarstvo	261.42
Časopisje	810.00
Agitacija	9.60
Lokalni blagajni	674.68
Delegacijski stroški	54.20
Bolniška podpora	1565.00
Inkaso	109.35
Skupaj	K 4393.44
Prebitek	2241.02
Skupaj	K 6634.46

To poročilo se je vzel z vidnim zadovoljstvom na znanje. Predno se je prešlo k volitvam, je bil izvoljen skrutinij, obstoječ iz 5 članov, ki je potem, ko so se volitve izvršile in glasovi prešteli, naznanil sledeči izid: Babšek Franc, načelnik; Tokan Ivan, namestnik. Odborniki: Golar Ja-

kob, Zore Viktor, Jagodic Franc, Kramar Andrej, Kurnik Jožef, Skalar Ivan, Pilar Aleš, Brolih Anton, Lončar Anton in Ahačič Luka. Namestniki: Colnar Ivan, Trampuš Jakob, Trškan Franc, Petelin Valentin in Kernjak Mihael. Nadzorstvo: Pogačnik Rok, Cugelj Mihael, Puhar Franc, Fric Anton in Bejc Vinko. Namestnika: Novohradsky Rajmund in Lotrič Anton. Vsi izvoljeni so mandate sprejeli. K četrti točki je dobil besedo sodrug Tokan ki nasvetuje, naj bi se razprava o tej točki odložila na ugodnejši čas, ter je navedel vzroke za to in razvil načrt, po katerem naj bi se postopalo v tej zadevi. (Sprejeto) V daljšem izvajanju se v imenu organizacije zahvaljuje vsem dosedanjim odbornikom in funkcionarjem za njih trudapolno sodelovanje v vodstvu in upravi organizacije, pozdravlja nove odbornike ter jih pozivlja, naj žrtvujejo vse svoje moči pošteni delavski stvari in svoji strokovni organizaciji. (Odobranje.) Navzoči sodrug Etbin Kristan je na to predaval o „Uplivu organizacije na delavsko življenje“, katero so navzoči pazno zasledovali. Sodrugi predavatelj je žel za svoje izvajanje vsestransko priznanje. — Ker se k Raznoterostim nihče ni oglasil, se je sodrug Pajntar zahvalil za zaupanje, ki se mu je v času njegovega načelovanja izkazovalo, ter pozval svojega naslednika kakor ves odbor na vstrajno in neumorno delo, nakar je zaključil ob 12. opoldne zares lepo uspešni občni zbor. Rectus.

Raznoterosti.

† **Stroški rusko-japonske vojne.** Japonska je izdala natančne podatke o izgubah na ruski in japonski strani. Rusi so imeli 1,365.000 vojakov v Mandžuriji in drugih tamošnjih bojnih pokrajinah, Japonci pa 1,600.000 mož. Dejanski se je bojov udeleževalo samo 500.000 Rusov in 540.000 Japoncev. Mrtvih je bilo na ruski strani 313.000, pri Japoncih pa 392.000 mož. Stroški za vojno so znašali pri Rusih vsled dolgega transporta mnogo več kot pri Japoncih, namreč 46 milijard, dočim je Japonci stala vojska samo 36 milijard.

† **Koliko gledališč je v Italiji?** Iz zanimive tozadevne razprave grafa Grabinskega posnemamo, da je v Italiji sedaj 1517 gledališč. V Italiji ni mesta brez gledališča, celo Azzone v bergamaškem okraju, ki je gnezdo s 450 prebivalci, pa ima svoje gledališče. Camponogona na Beneškem ima 350 prebivalcev pa ima Garibaldijevo gledališče, kjer se igra, plese in poje. Največje gledališče je v Milanu, po imenu Scala; gre v njega 3500 oseb. Sila mnogo gledališč nosi ime katerega slavnega politika ali glasbenika: najpogostejša so Garibaldi, Verdi, Viktor Emanuel, Umberto in Rossi gledališča.

† **Prepovedan zakon.** V Afenzu sta se našli srci učitelja in učiteljice, ki sta hotela skleniti »zvezo za življenje«. V kraju samem so jima bili vsi jako naklonjeni in šolski vodja je priporočal prošnjo za zakon okrajnemu šolskemu svetu. Večina svetovalcev je glasovala za prošnjo, le župnik in neki posestnik sta našla zadržek. Okrajni šolski nadzornik dr. Tumiriz je priporočal, da se d obema dovoljenje za zakon. Sedaj se pa začno goditi čudeži: Deželni šolski svet je šel preko nadučitelja, okrajni šolski svet preko okrajnega šolskega nadzornika in deželnega nadzornika in je prošnjo odklonil, na drugi strani je pa velel okrajnemu šolskemu svetu naj poiščejo za učiteljico — drugo službeno meto!

H. Suttner
Ljubljana Mestni trg
nasproti rotovža.

Priporoča svojo bogato zalogo pravih švicarskih ur, zlatnine in srebrnine najfinejšega izdelka po najnižjih cenah. Blago le prve vrste. Cenik na zahtevo zastoj in poštne prosto. Obrnite se zanesljivo na domačo tvrdko, kjer bode te najboljše postreženi. 66

Listnica uredništva.

Štandrez: Prihodnjič. — Kamnoseki: Drugi teden.

Pa kaj se to pravi,
Če trebuh boli?
Pri pametni glavi:

zavžij!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2.40.
Kabinetna kakovost „ 4.80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Posteljno vlago

se odstrani takoj. Starost in spol se morata nazniniti. Pojasnila brezplačno.

Zavod Aeskulap št. 465
20—9 Regensburg, Bavarsko.

Vsi, ki se čutite trudne in slabotne,

ki hočete, okrepiti svoje slabotno telo in pojačiti svoje pregnane in utrujene živce, ste nervozni, neodločni, bolelni in oslabei zaradi oslabljivih boleznih; vsem doječim materam, dojiljam in dojenčkom, če jih ne hranite z materinim mlekom, če hočete imeti čvrste in zdrave otroke, vsem tistim priporočamo živce utrjujoče, okrepčujoče in kri tvoreče hranivo, ki se imenuje **Sladin**, t. j. doktorja pl. Trnkoczya sladni čaj. S sladinom se prihrani 50% na stroških v gospodinjstvu. Vse to dokazujejo tisoči izpričeval. En zavoj 1/4 kg velja 50 vinarjev. Po pošti najmanj pet zavojev. Glavna zaloga lekarna Trnkoczy. Ljubljana. 52—88

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo za čevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in vazelino z mednarodno znamko Ciril Metoda ter Polerin čistilo za kovine.

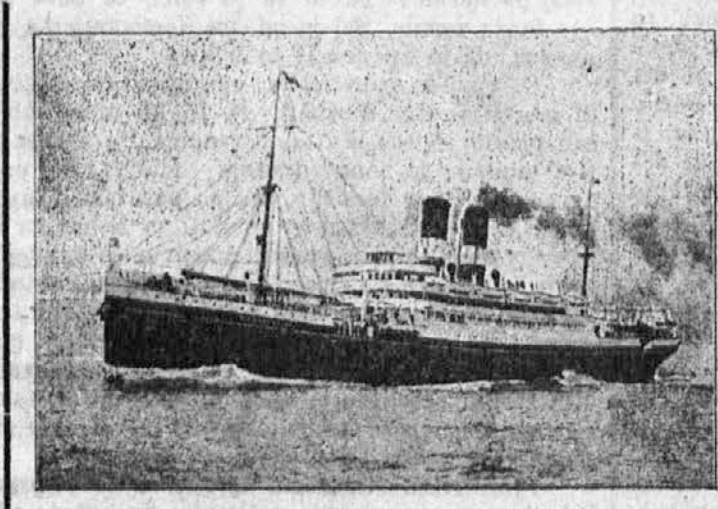
Te predmete izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov
Golob & Volk, Ljubljana. 52—7

Kavarna

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

52—9

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z naj. večjimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakovrstna pojasmila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Korosko:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.